ISSN 2181-

QADİMGİ YUNONİSTON MADANİYATİ

Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti Namangan filiali
English education yo'nalishi talabalari
Nabiyeva Mamura
Jabborova Surayyo
Tel:+ 998 99 480 99 80; +998 94 787 66 06
E-mail; nabiyevamamura@mail ru surayyojbbrv@gmail.com

ANCİENT GREEK CULTURE

Toshkent Kimyo International University Namangan branch
student of English education
Nabiyeva Mamura
Jabborova Surayyo
Tel:+ 998 99 480 99 80; +998 94 787 66 06
E-mail; nabiyevamamura@mail ru surayyojbbrv@gmail.com

Annotatsiya

Qadimgi Yunoniston bolmasa qadimgi yunoncha Ellas Bolqon Yarim orolining janubi Egey dimgengizdagi orollar Frankiya sohillari Kichik Osiyoning garbidagi dengiz sohilida joy olgan qadimiy yunon davlatlari hududining toliq nomi Qadimgi Yunoniston tarixi odamlar tamaddunining rivojlanishida katta ahamyatga ega yana madaniyati ham insoniyat tarixida alohida orni bor uning natijasi hozirgi davrda ham seziladi uning muhim korinishi Falsafa Adabiyot Sanat Fan Demokratiya Mifologiya Oyinlar Qadimgi Yunoniston madaniyati Garb sivilizatsiyasining poydevori shakilantiradi

Kalit sozlar: tamaddunining falsafa demokratiya mifologiya sivilizatsiyasining poydevori faylasuflar dramaturgiya Parteon mifologiya

Annonation

Ancient Greece also know as Hellas is the southern part of the Balkan Peninsula the Islands in the Aegean sea and the Frankish coast The full name of the territory of the ancient Greek states located on the western coast of Asia Minor The history of ancient Greece is of great importance in the development of human civilization Its culture also has a special place in the history of mankid Its importand manifestation are Philosophy literature art science democrary mythology religion The culture of Ancient GREECE forms the foundation of Western civilizatioun

Key words :CIVILIZATION philosophy democracy mythology foundations of civilization philosophers drama Parthenon mythology

Qadimgi Yunoniston sivilizatsiya odamlar tarixida asosiy ahamyatga ega Buning ahamiyati hozirgi kungacha yetib kelgan Mana uning muhum tomonlari :Falsafa adabiyot sanat fan mifologiya oyinlar bular haqida gapirishdan oldin ozgina Qadimgi Yunoniston haqida gapiraman Arxiyoliglar malumotiga kora Yunoniston hududida insonlar Peolit paytidan yashashmoqda Yunonistonda yashovchilar asosan dehqonchilik chorvachilik bilan band bolgan otroq hayot tarzida yashagan Yunonistoning jez vaqti madaniyati yoki eggey madaniyati deyilgan

Qadimgi Yunon falsafasi millodan avvalgi VI asrda Yunonistoning qadimgi odamlari sharqdan yoq qiluvchi bosqinlari yoq qilish uchun urush olib borganda paydo bolgan Yunon falsafasi butun davr paytida davom etgan Ellinizm davri va davr unda Yunoniston va yunonlar yashovchi kopgina yerlar tarkibiga kirgan Rim imperiyasi Falsafa bu dunyoni aql yordamida mantiqiy tahlil qilish va tushunishga qaratilgan intellektual faoliyatidir U turli xil mavzularni oz ichiga oladi ,jumladan Astranomiya Epistemologiya Matematika Siyosiy falsafa Axloq qoidalari Metafizika Ontologiya Mantiq Biologiya Ritorika Estetika Falsafa Qadimgi Yunonlar falsafa gulashiga katta hissasi bor Suqrot Platon va Aristotel kabi faylasuflar odamlar tafakkuriga juda katta tasir korsatgan Falsafa insoniyatning eng qadimiy intellektual izlanishlardan biri bolib

u insonning dunyoqarashini shakllantirishda va hayotga bolgan munosabatini belgilashda muhim rol oynaydi

Adabiyot bolsa Gemerning Iliad ava Odisseya dostonlari butun jahon adabiyotining durdonasi hisoblanib kelmoqda Dramaturgiya Esxil Sofokl Evripid va tarix Gerodot Fukkidid lar ham ulkan darajada rivojlangan Bizgacha yetib kelgani Iliada va Odisseya dostonlaridir Yunonistonda yozma badiiy ijodning ilk namunalari taxminan 2700 2800 yilarda sekin paydo bola boshlagan Adabiyot miloddan avvalgi 3 asrda Rim madaniyatining barpo etilishida tashkil topishida katta orin kasb etgan Iliada hamda Odisseya dostonida yunon yozma adabiyotining hammaga yetib kelgan eng qadimiy namunalaridir Shu kabi ulkan badiiy asarlar uzoq vaqtli adabiy harakatning davomi buning yetuk mahsuli sifatida kelgan Odisseya dostonida Demodok kabi zor baxshilar rapsodlar botirlik kuchlilig kabi dostonlar aytib davra ahkkarini oziga rom qilgan Barcha xalqlarning tarixida bolgani kabi yunon adabiyoti ham ogzaki ijodi zaminida paydo bolgan

Sanat Yunon haykaltaroshligi va memorchiligi ozining mukammaligi bilan mashxur Partenon kabi ibodatxonalar hozirgi vaqtgacha saqlangan Yunonlar haykaltaroshligda odam tanasining ideal nisbatlarini korsatishga juda katta etibor berishgan Yunon memorchiligi va sanati kop avlodlar davomida turli millatlar uchun gozalik mutanosiblik va yuqori did namunasi bolip hizmat qilgan sanat asarlarini yaratdi Ularning asarlari asosan oddiy mifologik mavzularga asoslangan bolsada ular olam va inson tanasining tabiiy gozaligi va mutalosibligini memorchilikda ham namoyon bolgan Yunon sanatining yodgorliklari nafaqat Bolqon yarim orolida balki Kichik Osiya Janubiy Apennin yarim oroli Orta yer dengizi orollari va Qora dengizning shimoliy qirgoqlarida ham saqlanib qolgan

Fan Matematika Pifagor Evklid astranomiya meditsina Gippokrat kabi fanlar rivojlangan Afina shaxri esa demokratiyaning dastlabgi namunalardan biri bolgan

Demokratiya Afina shaxri demokratiyaning dastlabgi namunalaridan biri bolgan

Mifologiya Yunon mifologiyasi xudolar qahramonlar va Afsonaviy mavjudotlar haqidagi koplab hikoyadan tashkil topgan toplamdir bu hikoyalar yunon madaniyatining asosiy bolagi va sanat adabiyot va falsafaga juda tasi korsatgan

Oyinlar bu olimpiya oyinlari qadimgi Yunonistonda paydo bolgan va sportning rivolanishiga judayam katta hissa qoshgan hozir olimpiya oyinlari 4 yilda oynalinadi Qadimgi olimpiya oyinlari millodan avallgi 776 yildan 393 yilgacha bolgan davrda Yunonistoning Olimpia shaxrida otkazilgan tort yilik sport musobaqasi Olimpiya Oyinlari zevsni sharaflaydigan diniy bayramning bir qismi bolgan Uning nomi yunon hudolarining uyi bolmish olimp togidan kelip chiqan Oyinlar yunonlar hayotining asosiy qismi bolip katta ishlar shu jumladan urushlar kopincha oyinlarga hAlaqit bermaydigan qilip rejalashtirilar edi qadimgi Olimpiya oyinlarining dastlabgi asrlarida musobaqalar bir kunda bolip otardi ammo keyinchalik oyinlar tort kunga taqsimlamdi shundan song beshimchi kun sovrunlarni topshirish va chempionlar uchun ziyofat qilishga baxishlanadigan boldi Olimpiyada oyinlari eramizning IV ASR OHIRIDA yakunlangan bolsada Unga bolgan qiziqish hanuzgacha sonmadi XIX Ohirida oyinlarni qayta joylashtirish uchun birgalikdagi say harakatlar boshlandi va 1896 yilda Afinada birinchi zamonaviy olimpiya oyinlari bolip otdi

Xulosa qilib aytganda Yunon madaniyati va adabiyoti insoniyat tarixida oziga xos orin tutadi Iliad ava Odisseya dostonlari butun dunyo adabiyotining durdonasi sifatida qadrlanadi Yunon dramatik asarlari tarixshunosligi sanati va fanlari ham juda katta tasir korsatgan Esxil Sofokl Evripid kabi olimlar yunon madaniyatining yuksalishiga dalolat berdi Yunon haykaltaroshlik va memorchiligi nafaqat Gozalik va mutanosiblik balki inson tanasining mukammaligini ifodalashda ham oziga hosdir

Demokratiya Olimpiya oyinlari mifologiya va ilm fan sohalardagi yutuqlar yunonlarning dunyoqarashi va madaniy merosini tashkil qilgan Shu bilan birga Yunon madaniyati nafaqat Yunonistonda balki butun dunyoga keng tarqalgan Olimpiyada oyinlari ham ozining qadimiy ildizlarini saqlab qolgan holda zamonaviy sport va

ISSN 2181-

madaniyatga katta tasir korsatdi Yunonlar tomonidan yaratilgan badiiy asarlar va ilmiy yutuqlar hali ham butun dunyoga tasirini korsatmoqda

FOYDANILGAN ADABIYOTLAR

1Qadimgi yunon haykaltaroshlik, uning xususiyatlari, rivojlanish bosqichlari. Qadimgi yunon haykaltaroshlik va ularning mualliflari

https://uz.unansea.com/qadimgi-yunon-haykaltaroshlik-uning-xususiyatlari-rivojlanish-bosqichlari-qadimgi-yunon-haykaltaroshlik-va-ularning-mualliflarI

https://uz.wikipedia.org/wiki/Qadimgi_Yunoniston

Qadimgi Olimpiya o'yinlari – Tarix • Sinaps

https://tarix.sinaps.uz/hodisa/qadimgi-olimpiya-oyinlari/https://tarix.sinaps.uz/hodisa/qadimgi-yunoniston-madaniyati/